

[Margrete Auken]

Inden jeg vender tilbage til præmisserne for planlægningen, altså det med energien og trafikken, kan det være nødvendigt at se på den anden part i sagen, menneskene, som af utallige sære grunde ikke er så rationelle, som man kan ønske, når man skal planlægge. Disse mennesker vil bo helt forkert, og det vil de med samme lidenskab, som de andre vil have enkelhed og overblik på den økonomiske side. Men for at gøre det yderligere indviklet er denne gruppe slet ikke entydig. Den består af dem, der allerede bor i disse småbyer. De synes ikke, de er irrationelle. De vil godt blive boende, og gerne under nogenlunde rimelige forhold. Man kan ikke helt fortænke dem i, at de nødvendig vil forvandles til et reservatfolk.

Derudover er der alle os andre, som ikke er stensikre på, at den store by er den bedste for mennesker at bo i. Nogle af os kan godt trives der, men masser af folk vantrives og vil meget gerne have det lille miljø som en ny mulighed for at blive en del af et overskueligt fællesskab, for at have åbenhed og natur omkring sig, have sine børn til at kunne færdes frit og vel også have mulighed for at betale, hvad det koster at få en ordentlig bolig nede ved jorden og med rare omgivelser.

Inden jeg nu helt forskriver mig til denne gruppe, vil jeg godt her understrege, at landsbyromantikken ikke er helt uproblematisk, for vi ved alt for lidt om, hvad den fører med sig. De gamle landsbyer eksisterer ikke mere. Husene ligger tilbage, men dagliglivet i dem er blevet et andet, fordi produktion og aktivitet i så stor udstrækning er flyttet væk fra dem. Det nye liv, der er ved at opstå i landsbyerne, ved vi i virkeligheden meget lidt om, altså rent psykisk og socialt. Vi ved udmærket godt, hvad det er, mennesker flygter fra i de store byer. Vi ved også mange gang godt, hvad det er, de flygter til. Men om det også er det, de finder, er en ganske anden sag.

Dette være som sagt bare lige fremhævet, inden romantikken og det nære samfund og decentraliseringen, og hvad ved jeg, helt løber af med os. Men så skal det på den anden side også fremhæves, at går vi ind i dette i mange henseender helt nye med en ordentlig problembevidsthed, er der alle mulige chancer for, at eksperimentet får gode resultater. Og i hvert fald skal mange veje og mulighe-

der prøves for at komme storbymenneskets problemer til livs.

For at gøre det hele ekstra indviklet er det jo også sådan, at der er klart modstridende interesser, ikke bare mellem de to hovedgrupper, men også inden i dem, ja oven i købet i den enkeltes holdning. Dels vil man bo smukt og frit og fredeligt, dels vil man gerne have en rimelig andel af storbyens servicemuligheder. Man synes ikke, at landsbyerne skal være forbeholdt dem med bil, men hvordan sikre de andre? Man vil godt have stor frihed og selvbestemmelse i valg af husstype osv., men vil samtidig meget gerne bevare det, der i høj grad kendetegner landsbyerne: det smukke og harmoniske miljø. Og der kunne nævnes adskillige flere af den slags modsigelser. Her har planfolkene i mange tilfælde valgt at skære igennem: enten må I have jeres lille idyl, eller også må I have service, I kan ikke få begge dele, siger de med indlysende og livsfarlig enkelhed.

Man ser i øjnene, at de små samfund er der. Derfor vil man også bøje sig for, at de skal have lidt service, men er de for små, og det vil i hvert fald sige under 1.200 indbyggere – dette gamle tal, som er ret højt, glimrer ved sit fravær i redegørelsen – ja, så må de ligge. Spørgsmålet er, om man mener det samme om lokalcentre, der er oppe på 1.200. Det fremgår bestemt ikke klart, om de skal have lov til en vis udvikling, eller om det begrænsede byggeri, der bliver råd til, virkelig skal samles om kommuncentrene eller endda egnscentre.

Til denne meget simple holdning fra de centralistiske planlæggeres side er der nu en hel del af sige, også af benhård økonomisk art. Adskillige undersøgelser tyder nemlig på, at det ikke er helt så indlysende, at det vil være besparende at centralisere. Flere ting peger på, at såvel dagligvareforsyning som en rimelig lokal erhvervsudvikling og et afvejet trafikbillede vil gøre landsbyerne og de små lokalcentre rimelige økonomisk.

Ikke mindst på trafikområdet hersker der så megen forvirring og uklarhed, at det er meget letsindigt at drage de slutninger, som planredegørelsen tilsyneladende gør.

Men også på energiområdet er der grund til at være meget skeptisk. Her undrer det mig i øvrigt, at ministeren har været så fredsomelig over for den redegørelse, der jo slet ikke nævner de alternative energiformer